

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת תצוה (זכור) תשפ"ג לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ש"נ

ששילשתו אי אתה רשאי לרבעון. עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה, כתוב זאת זכרון בספר, כתוב זאת מה שכתוב כאן ובמשנה תורה [דכל מה שכתוב בתורה, קורא כתב אחד]. זכרון, מה שכתוב בנביאים. בספר, מה שכתוב במגילה ע"כ.

זהכתוב אומר (אסתר ט-לב) ומאמר אסתר קים דברי הפורים האלה ונכתב בספר. ופירש רש"י אסתר ביקשה מאת חכמי הדור לקבעה ולכתוב ספר זה עם שאר הכתובים, וזהו ונכתב בספר ע"כ. ולפי דרשת חז"ל כאן, כוונת הכתוב 'ונכתב בספר', שכבר נכתב בתורה רמז על כתיבת מגילת אסתר בתיבת כתוב זאת זכרון 'בספר', שרימוזו ה' למשה, פרשת שאול המלך במחייית עמלק, והמגילת אסתר היא המשך מחייית עמלק. ולכן שפיר נרמז שמו של המן בפרשה זו, מחה אמחה בגימטריא זה המן, כס י-ה בגימטריא המן.

*

ויאמר ה' אל משה, כתוב זאת זכרון בספר, ושים באזני יהושע, כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים, ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי, ויאמר כי יד על כס י-ה, מלחמה לה' בעמלק מדור דור (שמות יז-יד). ויש לדקדק על כפל הלשון 'מחה אמחה'. ובבעל הטורים כתוב 'מחה אמחה' בגימטריא 'זה המן' ע"כ. ויש להוסיף עוד רמז, כי יד על 'כס י-ה', בגימטריא 'המן'. ויש להבין קשר הדברים. ובפשוטו הכוונה שמחייית המן היא המשך ממחייית עמלק, כי המן האגגי מזרע אגג מלך עמלק. וגם כל ההרוגים בנס של פורים היו מזרע עמלק (תרגום אסתר ט-טז), והיה בזה המשך ממצות מחייית עמלק.

ונראה עוד דאיתא בגמרא (מגילה ז.) שלחה להם אסתר לחכמים, כתבוני לדורות. שלחו לה, הלא כתבתי לך שלשים (משלי כב-ב), שלשים ולא רבעים [בשלשה מקומות יש לנו להזכיר מלחמת עמלק, בספר ואלה שמות, ובמשנה תורה, ובספר שמואל, וזהו שאמר שלמה בדבר

קול רנה וישועה באה לי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי נכדתו הכלה תחי'

בת לבנו הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א ר"מ בישיבתינו הק' וחתן כ"ק אדמו"ר מוויזניץ ב"ב שליט"א

עב"ג החתן הרב ישראל משה שליט"א בן הרה"ג רבי שלמה יעקב זיידא אייכענשטיין שליט"א אב"ד גאלאנטא בן כ"ק אדמו"ר מגאלאנטא שליט"א
יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

אברהם בהר המוריה היכי שמע ליה יצחק [שהוא דבר אמת מה שלא נאמר לשום אדם להקריב את בנו], אליהו בהר הכרמל היכי שמכי עליה ועבדי שחוטי חוץ [שהרי בית המקדש היה בירושלים] ע"ש.

ומעתה מדוייק שפיר מה שאמר שמואל לשאול 'עתה' לך והכית את עמלק, שאין בזה עקירת מצוה מן התורה לגמרי, כי ציווי זה היא רק עתה, והקל וחומר מעגלה ערופה לא נתבטלה, ונוגע לשאר זמנים. אבל שאול היה סובר שבכל אופן אין לשמוע לדברי הנביא, כי נגד דבר ה' אין לעשות גם בציווי של נביא. ועל כן כאשר בא אליו שמואל, אמר לו 'הקימותי את דבר ה', אני קיימתי מצות ה' כפי מה שדרשתי בקל וחומר שהיא דאורייתא, ואינני מחוייב לקיים נגד דברי הנביא שהם נגד דברי ה'. ועל זה אמר לו שמואל, כי לא כן הוא, כפי שאנו לומדים מקרבנו של אברהם להעלות בנו יצחק על המזבח, שהיא גם כן נגד התורה. 'שמוע מזבח טוב', דבר זה שטוב לשמוע לדברי הנביא גם נגד התורה, זה נלמד 'מזבח', מהעלאת יצחק על המזבח, ו'להקשיב' לנביא יש ללמוד 'מחלב אילים', נרמו דוגמא לאליהו בהר הכרמל, שהעלאת חלב אילים אסורה בחוץ, והוא הקריב בהר הכרמל.

*

והנה לא ידח ממנו נדח, ושאול המלך לא השלים שליחותו, להכרית זרע עמלק, וברא מזכה אבא (סנהדרין קד), על כן הוציא ה' ממנו את מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, אשר הם יתקנו העון של שאול המלך, כי מרדכי היה בן שמעי בן קיש, בן אחר בן לשאול המלך בן קיש (תרגום ז-ז), וכמו כן אסתר בת דודו של מרדכי היתה מצאצאי שאול, כמו שאמרו (מגילה יג), בשכר צניעות שהיה בו בשאול, זכה ויצאת ממנו אסתר ע"ש. ועל ידיהם יתוקן עון שאול שלא השלים מחיית עמלק, ובחמלתו על אגג נולד אויב, וכאשר באמת בא אחר כך על ידם מחיית המן ובניו והעמלקים שהיו בזמנם ובמקומם.

והנה המשך מלחמת עמלק נצטוה שאול המלך אחר שנתמנה למלך, וכמו שאמרו (סנהדרין כ): שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה ע"ש. ואנו קורין פרשה זו בהפטורת פרשת זכור. ויש בזה כמה דקדוקים, דכתיב (שמואל א טו-ב) כה אמר ה' צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו', 'עתה' לך והכיתה את עמלק, והחרמתם את כל אשר לו, ולא תחמול עליו, והמתה מאיש עד אשה, מעולל ועד יונק, משור ועד שה, מגמל ועד חמור. ויש להבין מה שדקדק לומר 'עתה' – והנה שאול לא קיים דברי שמואל, ויחמול שאול והעם על אגג ועל מיטב הצאן והבקר וגו'. ויבא שמואל אל שאול, ויאמר לו שאול, ברוך אתה לה', הקימותי את דבר ה'. ויאמר שמואל ומה קול הצאן הזה באזני וגו' (טו-יד). והיא פליאה שיאמר שאול שקר בפני הנביא, הקימותי את דבר ה', בעוד שלא קיים אותו. ושוב אמר לו שמואל, הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים (טו-כב). ויש להבין לאיזה צורך הוצרך לומר לו דשמוע טוב מזבח, מה נפקא מינה בזה, צריכין לשמוע בקול ה' תמיד, גם אם יהא גרוע מזבח ומחלב אילים.

ונראה דאיתא בגמרא (יומא כב): ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל (טו-ה). אמר רבי מני על עסקי נחל, בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול לך והכית את עמלק, אמר, ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה. ואם אדם חטא, בהמה מה חטאה. ואם גדולים חטאו, קטנים מה חטאו. יצאה בת קול ואמרה לו, אל תהי צדיק הרבה (קהלת ז-טז) ע"כ. וכתוב בדרשות חתם סופר (לז' אדר קג, ובנדמ"ח דרוש יא), כי שאול היה סובר שאין לשמוע לדברי הנביא בדבר שהוא נגד התורה, וכיון שדרש קל וחומר מעגלה ערופה דיש לחוס עליהן, הרי הנביא אומר לו לעקור דבר מן התורה, ואין שומעין לו. אבל באמת זה טעות, כי בשעה שאין הנביא עוקר המצוה לגמרי, רק לפי שעה שומעין לו (יבמות צ:). סנהדרין פט: אליו תשמעון (דברים יח-טו) אפילו אומר לו לך עבור על אחת מכל מצות שבתורה. דאי לא תימא הכי,

וכאשר באה אסתר לבית המלך אחשוורוש, בכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים, לדעת את שלום אסתר, ומה יעשה בה (ב-יא). וברש"י שאמר מרדכי לא אירע לצדיקת זו שתלקח למשכב ערל, אלא שעתידה לקום להושיע לישראל, לפיכך היה מחזור לדעת מה יהא בסופה ע"כ. ועל זה בא הרמז לידעת א'ת ש'לום א'סתר ו'מה יעשה בה, ראשי תיבות שאו"ל, איך תבוא על ידה בבית המלך התיקון לשאול המלך, שתוכל אסתר בבית המלך להמשיך מחיית עמלק.

ולכן כאשר אמר ה' למשה כתוב זאת זכרון בספר, כתוב זאת מה שכתוב בתורה, זכרון מה שכתוב בפרשה של שאול, בספר מה שכתוב במגילה, ורימו לו כי שאול יצא למלחמה על עמלק, אבל בסופו לא יכריחנו לגמרי, ושוב יבואו ימי הפורים שמרדכי ואסתר יתקנו מה שפגם שאול. על כן אמר לו ה', ושים באוני יהושע 'כי מחה אמחה את זכר עמלק', מחה על ידי שאול, ושוב אמחה על ידי מרדכי ואסתר [עיי'ן אור החיים הקי']. ויאמר כי יד על כס י-ה, שרימו לו ה' הסיבה שלא ישלים שאול להכריתו, והלא בן שנה שאול במלכו (שמואל א יג-א), כבן שנה שלא טעם טעם חטא (יומא שם), ואיך יבוא לידו כזאת שלא ישמע להנביא שמואל, שיש חיוב לשמוע לדברי הנביא, אליו תשמעון. שהסיבה לזה תהא שידרוש קל וחומר מעגלה ערופה, ויטעה שאין לשמוע לדברי הנביא כשאומר לעבור על דברי תורה, אפילו לפי שעה. והנה מצות אליו תשמעון היא מצוה תקט"ז בתורה (כמבואר בחינוך), ומצות עגלה ערופה היא מצוה תק"ל, י"ד מצות אחר המצוה של ואליו תשמעון. ויאמר כי י"ד על כס י-ה, שהקל וחומר שלמד ממצות עגלה ערופה שהיא מצוה י"ד אחר מצות לציית לנביא, זה יגרום שלא יכריחנו לגמרי, ומלחמה לה' בעמלק מדור דור.

גם מה שהזכיר לה שגם בית אביך תאבדו צריך ביאור, מי הם בית אביה, שכנראה לא היה לה אח או אחות, שהרי לקחה מרדכי לביתו, כי אין לה אב ואם (מגילה יג). ועוד, הלא אמר לה, כי אם החרש תחרישי בעת הזאת, רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואם כן למה את ובית אביך תאבדו, הלא גם הם ינצלו בתוך שאר בני ישראל.

וישוב אמר הכתוב, ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי, לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן, וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום, גם אני ונערותי אצום כן, ובכך אבוא אל המלך אשר לא כדת, וכאשר אבדתי אבדתי, ויעבור מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר (ד-טו). וברש"י ויעבור מרדכי, על דת, להתענות

וכאשר באה אסתר לבית המלך אחשוורוש, בכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים, לדעת את שלום אסתר, ומה יעשה בה (ב-יא). וברש"י שאמר מרדכי לא אירע לצדיקת זו שתלקח למשכב ערל, אלא שעתידה לקום להושיע לישראל, לפיכך היה מחזור לדעת מה יהא בסופה ע"כ. ועל זה בא הרמז לידעת א'ת ש'לום א'סתר ו'מה יעשה בה, ראשי תיבות שאו"ל, איך תבוא על ידה בבית המלך התיקון לשאול המלך, שתוכל אסתר בבית המלך להמשיך מחיית עמלק.

ולכן כאשר אמר ה' למשה כתוב זאת זכרון בספר, כתוב זאת מה שכתוב בתורה, זכרון מה שכתוב בפרשה של שאול, בספר מה שכתוב במגילה, ורימו לו כי שאול יצא למלחמה על עמלק, אבל בסופו לא יכריחנו לגמרי, ושוב יבואו ימי הפורים שמרדכי ואסתר יתקנו מה שפגם שאול. על כן אמר לו ה', ושים באוני יהושע 'כי מחה אמחה את זכר עמלק', מחה על ידי שאול, ושוב אמחה על ידי מרדכי ואסתר [עיי'ן אור החיים הקי']. ויאמר כי יד על כס י-ה, שרימו לו ה' הסיבה שלא ישלים שאול להכריתו, והלא בן שנה שאול במלכו (שמואל א יג-א), כבן שנה שלא טעם טעם חטא (יומא שם), ואיך יבוא לידו כזאת שלא ישמע להנביא שמואל, שיש חיוב לשמוע לדברי הנביא, אליו תשמעון. שהסיבה לזה תהא שידרוש קל וחומר מעגלה ערופה, ויטעה שאין לשמוע לדברי הנביא כשאומר לעבור על דברי תורה, אפילו לפי שעה. והנה מצות אליו תשמעון היא מצוה תקט"ז בתורה (כמבואר בחינוך), ומצות עגלה ערופה היא מצוה תק"ל, י"ד מצות אחר המצוה של ואליו תשמעון. ויאמר כי י"ד על כס י-ה, שהקל וחומר שלמד ממצות עגלה ערופה שהיא מצוה י"ד אחר מצות לציית לנביא, זה יגרום שלא יכריחנו לגמרי, ומלחמה לה' בעמלק מדור דור.

*

והנה כאשר חששה אסתר לבוא אל המלך, אמר מרדכי להשיב לה, אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך

בהר הכרמל שהקריב בשעת איסור הבמות, באומרו שכן נצטוה מפי השי"ת בהוראת שעה כידוע. וזהו שנאמר ויעבור מרדכי, שעבר על מצות החג, ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר, להיות שנתבחן אצלו נבואתה, על כן מחוייב לשמוע בקולה לבטל על פיה מצוה לשעתה, ומחוייב לסמוך עליה ועל נבואתה ע"כ.

ולפי מה שנתבאר הכוונה, דרצתה אסתר לתקן עון שאול שלא הכרית עמלק, שהסיבה לזה היתה, שלא רצה לציית לדברי הנביא לבטל מצוה מן התורה אפילו לפי שעה, על כן באה כעת התיקון לזה, שביטלו כל ישראל מצות החג של פסח מצוה ומרור ותענית בחג הפסח, בשביל שצייתו לדברי אסתר שהיתה נביאה (מגילה יד.), וקיימו אליו תשמעון, לעבור על דברי תורה לפי שעה.

*

ולכן כאשר רימו ה' למשה כאן על מחיית עמלק שתהא בימי הפורים, כי מחה אמחה את זכר עמלק, מתחלה בימי שאול ושוב בימי אסתר. ויבן משה מזבח ויקרא שמו הוי"ה נסי, לרמוז על נס פורים, שנרמו בשם הוי"ה, שמסיימת ביום ט"ו, שם י-ה, ומקדימין לקרותה מיום י"א, שם ו-ה. ויאמר כי יד' על כס י-ה, רמז ליום י"ד פורים דפרזים, וי"ה על פורים דמוקפים. על כ"ס י"ה בגימטריא המ"ן, אשר מלחמה לה' בעמלק מדור דור, כי הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור (ט-כח), כי מדי שנה בשנה מתעורר ישועתן של ישראל בימי הפורים, שנזכה למחיית עמלק בשלימות, והיה ה' למלך על כל הארץ.

ביום טוב ראשון של פסח, שהתענה י"ד בניסן וט"ו וט"ז, שהרי ביום י"ג נכתבו הספרים (מגילה טו.) ע"כ. ויש להבין, הלא היתה אז חג הפסח, אשר חוץ איסור התענית ביום טוב, יש מצות אכילת מצה וארבע כוסות, והיא ביטלה כעת כל ישראל ממצות היום. וכמו שאמרה וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו, וכתוב בבני יששכר (אדר ו-ז), ולכאורה כיון שאמרה וצומו עלי, הנה ידענו שהצום היא לא לאכול ולא לשתות. אבל רמזה בדבריה, הגם שיש באלו הימים אכילת מצוה דהיינו מצה ומרור, וגם שתיית מצות היינו ארבע כוסות, עם כל זה תבטלו הכל ע"ש. ולכאורה למה גזרה תענית תיכף ומיד, הלא זמן הגזירה היתה על שנה אחריה בחודש אדר, ויכולין להמתין שני ימים, ואחר כך לגזור התענית.

אך הענין הוא, דהנה בבני יששכר (שם) הביא מהחיד"א (כסא דוד דרוש א לשבת זכור) בשם גדול אחד, מה שאמרה אסתר וצומו עלי, תיבת עלי אין לו ביאור. אבל הוא על דרך שאמרה רבקה (בראשית כז-ג) עלי קללתך בני, ומתרגמינן לי איתאמר בנבואה דלא ייתון לוטין עלך ברי. הכי נמי תיבת עלי, להיות שיום אחד מאלו השלשת ימים היה יום טוב הראשון של פסח, ואסור להתענות מן התורה, וגם היו צריכין לבטל מצות אכילת מצה ומרור וד' כוסות, אבל אמרה אסתר וצומו עלי, היינו לי איתאמר בנבואה שהותר לכם עשות כזאת בהוראת שעה ע"ש. וזהו שאמרה גם כן שלשת ימים לילה ויום, רצה לומר הגם שיש בג' ימים הללו לילה ויום שאסורין בתענית מדאורייתא, עם כל זה לי איתאמר בנבואה שרשאין אתם לעשות כזאת. והנה הנביא שנתבחן נבואתו רשאי לבטל מצוה כשאומר בציווי השי"ת בהוראת שעה, כגון אליהו

מוה"ר ר' שמעון ווינקלער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למזל טוב	מוה"ר ר' בערל דייטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למזל טוב	מוה"ר ר' שמואל יצחק בריעף הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב
מוה"ר ר' בנימין ווייסבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' יואל מייזעלס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למזל טוב	מוה"ר ר' אברהם יצחק גאלדבערגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למזל טוב